

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТЕФАНИКА

кафедра конституційного, міжнародного та адміністративного права

Петровська І. І.

АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ

*методичні вказівки для підготовки до семінарських
занять та самостійної роботи студентів заочної
форми навчання*

Івано-Франківськ, 2017

ПЗ0

Петровська І.І. Адміністративні послуги: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять та самостійної роботи (*студентів заочної форми навчання*) [текст] Ірина Ігорівна Петровська – Івано-Франківськ: навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2017. – 28 с.

Вказівки розроблені на основі навчального плану та призначені для підготовки до семінарських (практичних) занять та самостійної роботи студентів заочної форми навчання зі спецкурсу «Адміністративні послуги», здачі змістових модулів та заліку. Тут викладені методичні рекомендації для підготовки кожної з тем спецкурсу, література та нормативно-правові акти, завдання до семінарських занять, самопідготовки, контрольні питання. До кожної теми поданий перелік літератури, до якого включена монографічна література та інші наукові джерела по темі, що забезпечують поглиблений аналіз відповідних питань. Для полегшення опрацювання змісту курсу подано короткий термінологічний словник.

Методичні вказівки призначені для студентів, аспірантів, викладачів.

ББК 67.301

© Петровська І.І., 2017

© Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2017

ВСТУП

Навчальний спецкурс «Адміністративні послуги» передбачає детальне ознайомлення студентів з такою складовою предмета адміністративно-правового регулювання як адміністративні послуги. Поняття адміністративних послуг як різновиду публічних послуг є сьогодні актуальною темою наукових досліджень.

Сучасна система адміністративних послуг в Україні перебуває на стадії формування та впровадження іноземного досвіду, зокрема запровадження досвіду муніципалітетів (місцевих органів самоврядування населення та місцевих органів управління), створення централізованих органів з надання адміністративних послуг.

Метою курсу є систематизоване вивчення основ функціонування інституту адміністративних послуг та їх місце у системі публічної діяльності.

Завданнями курсу є формування у студентів знань теоретичних знань про адміністративні послуги та уміння практичного використання норми законодавства про адміністративні послуги у практичній діяльності.

Предметом навчальної дисципліни «Адміністративні послуги виконавчої влади в Україні» є інститут адміністративних послуг, а також практика реалізації норм, які його утворюють.

Як результат вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

- сутність та зміст публічних та адміністративних послуг;
- класифікацію адміністративних послуг;
- нормативну основу діяльності з надання різних видів адміністративних послуг;
- порядок, умови та підстави надання реєстраційних послуг, види реєстраційного провадження;
- сутність та підходи до розуміння адміністративної процедури;
- порядок надання консультаційних послуг;
- сутність та зміст дозвільного провадження;

вміти:

- розрізняти різні види адміністративних послуг;
- визначати правове регулювання конкретних видів відносин у сфері діяльності з надання адміністративних послуг;
- аналізувати та систематизувати теоретичні знання, успішно використовувати їх для прийняття управлінських рішень;
- використовувати надані законодавством можливості для захисту своїх прав під час їх реалізації у сфері надання адміністративних послуг.

В процесі проведення семінарських (практичних) занять та самопідготовки забезпечується детальніше розуміння порядку та умов надання адміністративних послуг, їх видів, системний аналіз механізмів реалізації даного виду діяльності, самостійне вміння тлумачити і застосовувати адміністративно-правові приписи студентами.

Семінарські заняття зі спецкурсу «Адміністративні послуги» розроблено відповідно до програми та плану навчальної дисципліни. Для опрацювання курсу важливо забезпечити правильну організацію як безпосереднього проведення семінарських занять, так і самостійної роботи студентів при підготовці до них. При цьому, основною метою є глибше, детальніше розуміння норм законодавства про адміністративні послуги, їх теоретичного підґрунтя, системний аналіз механізмів реалізації, вміння тлумачити і застосовувати фінансово-правові приписи.

До всіх тем семінарських занять подається перелік питань, які будуть розглядатися, а також контрольні питання, відповідь на які вимагає від студентів самостійно мислити в площині теми, яка ними вивчається. До ряду тем семінарських занять включені практичні завдання (тести, задачі), які передбачають юридичний аналіз відносин, кваліфікацію юридичних фактів, вирішення правових конфліктів, конкретних ситуацій. Для правильного виконання таких завдань, студентам необхідно, в першу чергу, проаналізувати коло відносин, які склалися, та вибрати правові норми, що підходять для врегулювання в даному випадку. Якщо від студентів вимагається здійснення правової кваліфікації, необхідно провести юридичну оцінку фактичних обставин справи шляхом віднесення конкретного випадку до сфери дії певних юридичних норм. Відповідь на задачі, в яких пропонується розв'язати конкретну проблемну ситуацію, повинна бути обґрунтованою, з посиланням на норми законодавства.

При підготовці до семінарських занять, студентам рекомендується робити певні нотатки чи розгорнуті плани відповіді по кожному питанню. Також, з врахуванням індивідуальних здібностей, слід у найбільш зручній формі підготувати відповіді на контрольні питання та практичні завдання. Зокрема, занотувати формулювання відповідей в зошиті, вказати номери статей, їх положення. При розв'язанні практичних завдань необхідно записувати відповіді на задачі, тести, правові висновки по справі, для того, щоб надати змогу викладачу оцінити рівень підготовки до заняття та засвоєння матеріалу.

Самостійна робота дозволяє студентам ефективно відпрацьовувати професійні вміння та навички. Така робота повинна бути індивідуальною з врахуванням рівня творчих можливостей студентів, їх навчальних здобутків, інтересів, потреб, навчальної активності тощо.

До всіх тем занять для самостійної роботи подається перелік питань, які будуть розглядатися, а також контрольні питання, відповідь на які вимагає від студентів самостійно мислити в площині теми, яка ними вивчається. Для ефективного опрацювання матеріалу студентам пропонується робити певні нотатки чи розгорнуті плани відповіді по кожному питанню. Також, з врахуванням індивідуальних здібностей, слід у найбільш зручній формі підготувати відповіді на контрольні питання та практичні завдання.

Завдання самостійної роботи у вищому навчальному закладі - навчити студентів: творчо і самостійно працювати; планувати особисту стратегію

навчання; раціонально організовувати свій час; працювати з комп'ютером; опрацьовувати літературні джерела; виконувати дослідницьку роботу, аналізувати та інтерпретувати результати наукових досліджень тощо.

Рекомендації щодо організації самостійної та індивідуальної роботи полягають у наступному:

По-перше, міцні знання закріплюються в пам'яті при багаторазовому повторенні, тому необхідно систематично і планомірно вивчати навчальний курс у повному обсязі, а перед модулем (іспитом) тільки освіжити матеріал у пам'яті, привести його в систему.

По-друге, організація самостійної роботи ґрунтується на попередніх (базових) знаннях.

По-третє, для раціоналізації використання часу доцільно проводити його аналіз і виявляти раціональність тих чи інших витрат.

Рівень самостійності та індивідуалізації навчально-творчої діяльності студентів є основною факторною ознакою, яка активно впливає на такі критерії якості підготовки спеціалістів, як сформованість творчого досвіду, міцних знань, продуктивність навчання, системність мислення, науковий рівень одержаних знань, рівень професійної адаптації тощо.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Тема №8. ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ МУНІЦИПАЛЬНИХ ПОСЛУГ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Семінарське заняття

Дана тема за своїм змістом та обсягом питань є науковою та відображає міжнародну та загальнодержавну політику в сфері надання адміністративних послуг, тому студентам для успішного її засвоєння потрібно опрацювати як міжнародні нормативно-правові акти так і вітчизняне законодавство, зробити їх порівняльний аналіз та здійснити характеристику шляхів подальшого вдосконалення сфери надання публічних адміністративних послуг.

Протягом практично усього XX ст. публічне адміністрування розвивалось як невід'ємна частина політичної науки (political science), у відриві від предметного поля і підходів, розроблених в галузі менеджменту (generic management). Публічне адміністрування довгий час ігнорувало розвиток інформаційних технологій, що пронизували приватний, публічний сектори і трансформуючий бюрократію у гнучку мережеву структуру.

Питання для обговорення:

1. Зародження ідеї публічних послуг у Європі (1980-ті роки).
2. Використання ринкових механізмів у діяльності державного сектору як провідна ідея системи публічної адміністрації Європейського Союзу. Принципи договірного регулювання адміністративних послуг, які можна «запозичити» з цивільного права України.
3. Шляхи вдосконалення системи адміністративних послуг в Україні.
  - 3.1. Проблеми інформаційного забезпечення системи надання адміністративних послуг, впровадження принципу «Єдиного вікна» та електронного урядування.
  - 3.2. Зв'язок адміністративних послуг з реалізацією владних повноважень. Межі владних повноважень при наданні послуг. Проблеми компетентності та відповідальності суб'єктів надання адміністративних послуг.
  - 3.3. Проблеми якості та доступності адміністративних послуг, матеріально-технічного забезпечення, інші проблеми вдосконалення системи адміністративних послуг в Україні
4. Законодавче регулювання процедури надання адміністративних послуг, проблеми «зворотного зв'язку» й публічного контролю відносин з надання адміністративних послуг.

Контрольні питання:

1. Охарактеризуйте напрямки застосування міжнародного досвіду для вдосконалення системи надання адміністративних послуг в Україні.
2. Публічна адміністрація і муніципальні органи (органи місцевого самоврядування): співвідношення повноважень та впливу у системі надання адміністративних послуг.
3. Які критерії оцінки якості адміністративних послуг?

4. Які адміністративні послуги є платними ?
5. Коли зародилась система надання адміністративних послуг?

Література:

- Соловійов В. Надання управлінських послуг населенню: український та європейський досвід // Вісник державної служби України. – 2010. – №4. – С. 29-33
- Рач В., Репецька Т., Зварич М. Операціональне визначення терміна «адміністративні послуги» // Вісник державної служби України. – 2010. – №4. – С. 15-20
- Чміленко Г. Адміністративні послуги в Україні // Юридический вестник. – 2005. – №2 – С.86-93
- Коломоєц Т. Управлінські послуги в контексті взаємодії особи й органів місцевої влади в Україні : концептуальний і нормативний аспекти // Актуальні проблеми державного управління. Збірн. наук. праць Редкол. С.М. Серьогін та ін. – Дніпропетровськ. – 2002. – Вип. 1(7). – С. 180
- Дубенко С.М. Державне управління в умовах адміністративної реформи в Україні / С. Д. Дубенко, І. В. Мельниченко, Н. Г. Плахотнюк та ін. / за заг. ред. Н.Р. Нижник, О.Д. Крупчан. – К.: Ін Юре, 2002. – 95 с.
- Єдиний державний портал адміністративних послуг // Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://poslugy.gov.ua/>
- Bovaird T. Public Management and Governance / Tony Bovaird, Elke Loffer (eds). – London : Taylor&Francis Group, 2003. – 255 p.
- Torres L. Changes in Public Service Delivery in the EU Countries / Lourdes Torres, Vicente Pina // Public Money & Management. – 2002. – Oct.-Dec. – P. 41-48

Нормативно-правові акти:

1. Про адміністративні послуги: Закон України від 6 вересня 2012 року № 5203-VI // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2013. – № 32. – ст.409
2. Про затвердження вимог до підготовки технологічної картки адміністративної послуги: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 січня 2013 р. № 44 Київ // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/44-2013-%D0%BF>
3. Про затвердження Порядку інтеграції інформаційних систем державних органів та органів місцевого самоврядування до Єдиного державного порталу адміністративних послуг: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.09.2016 № 1501/248 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1315-16/paran14#n14>
4. Про затвердження Примірною положення про центр надання адміністративних послуг : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.02.2013 № 118 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/118-2013-%D0%BF/paran8#n8>

5. Про затвердження Примірного регламенту центру надання адміністративних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.2013 № 588 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/588-2013-%D0%BF/ed20141014/print1443715754770107>

6. Про затвердження Порядку ведення Реєстру адміністративних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.01.2013 № 57 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/57-2013-%D0%BF/paran11#n11>

7. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності : Закон України від 06.09.2005 № 2806-IV // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2806-15>

8. Про соціальні послуги : Закон України від 19.06.2003 № 966-IV // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/966-15>

9. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2664-14>

10. Конституція України // ВВР. — 1996. — № 30. — Ст. 141 (зі змінами)

11. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради (надалі – ВВР) -1984. — Додаток до № 51. — Ст.1122 (з наст. змінами) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

12. Кодекс адміністративного судочинства України (КАСУ). – Х.: ПП «ІГВІН», 2005. – 128 с.; редакція від 11.08.2013 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>

13. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. / Верховна Рада України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

14. Податковий кодекс від 2.12.2010 р. / Верховна Рада України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

15. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 № 2493-III // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>

16. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів : Закон України від 02.06.2016 № 1403-VIII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1403-19/paran506#n506>

17. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. // ВВР. - 1999. - № 20-21. - Ст. 190.

18. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 березня 1997 р. // ВВР. - 1997. - № 24. - Ст. 170.

19. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 р. // ВВР. — 1996. — № 47. - Ст. 256.

20. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/889-19>

21. Про врегулювання відносин, пов'язаних зі статусом державного реєстратора: Наказ Мін'юсту України від 29.12.2015 № 2790/5 // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1667-15>

22. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 № 1952-IV // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1952-15>

23. Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії: Закон України від 11 січня 2000 р. // ВВР. — 2000. — № 9. -Ст. 68.

24. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців: Закон України від 15 травня 2003 р. // ВВР. -2003. - № 31-32. - Ст. 263.

25. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 1 червня 2000 р. // ВВР. - 2000. — № 36. -Ст. 299 (зі змінами станом на 27 квітня 2007 р.).

26. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996 р. № 9 // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. - 2004. - № 11. - С. 20.

27. Про затвердження Інструкції з діловодства за зверненням громадян в органах державної влади і місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, в засобах масової інформації: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 р. № 348 // ОВУ. — 1997. — № 16. — Ст. 86-89.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ, МІСЦЕ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В ПРЕДМЕТІ РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА.

Для самостійного опрацювання студентам необхідно проаналізувати нормативно-правові акти та навчальну літературу з соціальної сфери та адміністративного права. Перш ніж визначити сутність адміністративних послуг доцільно звернутись до загальнотеоретичних наукових джерел та розглянути дефініцію «послуг». Також потрібно з'ясувати сутність категорії «публічні послуги» та здійснити їх відмежування від адміністративних послуг.

Засвоєнню матеріалу сприятиме виділення критеріїв відмежування різних видів послуг та характеристика окремих з них.

Питання для самопідготовки:

1. Сервісна функція адміністративного процесу та її роль для сфери надання публічних послуг.
2. Концепція муніципального управління західноєвропейського зразка та її впровадження в Україні.
3. Розмежування адміністративних та цивільно-правових послуг.
4. Поняття та ознаки послуг.
5. Поняття та ознаки адміністративних послуг.
6. Адміністративні та соціальні послуги.
7. Класифікація адміністративних послуг.
8. Публічні послуги та адміністративні послуги.
9. Державні та муніципальні послуги, їх коротка характеристика.

Контрольні питання:

1. Визначте поняття:
  - «адміністративна послуга»,
  - «соціальна послуга»,
  - «фінансова послуга»,
  - «державна послуга»,
  - «муніципальна послуга»,
  - «публічна послуга».
1. Назвіть види послуг, які надаються фізичним особам використовуючи Єдиний державний портал адміністративних послуг.
2. Що таке адміністративні послуги?
3. Як розглядають публічні послуги?
4. Які види муніципальних послуг Ви знаєте?
5. За якими ознаками здійснюється відмежування адміністративних послуг від цивільно-правових послуг?
6. Що таке державні послуги? Яка відмінність державних та муніципальних послуг?

Практичне завдання 1:

Використовуючи єдиний державний портал адміністративних послуг опишіть адміністративну послугу у сфері нерухомого майна та будівництва.

Література та нормативні правові акти:

1, 3-11, 15-24, 35-39, 54-56

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ВИМОГИ В СФЕРІ НАДАННЯ
АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ**

Підготовка даного переліку питань для самостійного опрацювання буде ефективнішою за умови здійснення аналізу державного регулювання в сфері надання адміністративних послуг.

Дані питання регулюються Законом «Про адміністративні послуги» та підзаконними нормативно-правовими актами, тому для їх вивчення потрібно проаналізувати дані акти.

Питання для самопідготовки:

1. Проблеми законодавчого визначення категорії «адміністративні послуги».
2. Формування реєстру адміністративних послуг : проблеми та перспективи.
3. Концепція надання адміністративних послуг та Стратегія сталого розвитку.
4. Загальна характеристика законодавства у сфері надання адміністративних послуг.
  1. Державна політика у сфері надання адміністративних послуг.
  2. Основні вимоги до регулювання надання адміністративних послуг (якість, оперативність, оплатність/безоплатність, громадський контроль тощо).
  3. Види діяльності які не відносяться до адміністративних послуг згідно законодавства.
  4. Реєстр адміністративних послуг.
  5. Єдиний державний портал адміністративних послуг.

Контрольні питання:

1. Назвіть нормативно-правові акти, які регулюють відносини з надання адміністративних послуг.
2. Які напрямки державної політики законодавчо закріплені щодо надання адміністративних послуг?
3. Які основні напрямки державної політики в сфері адміністративних послуг?
4. Які нормативно-правові акти регулюють процедуру надання адміністративних послуг?
5. Яка мета створення реєстру адміністративних послуг?
6. Які види публічної діяльності не відносяться до адміністративних послуг?

Практичне завдання 2:

Використовуючи єдиний державний портал адміністративних послуг опишіть адміністративну послугу у сфері соціального захисту.

Література та нормативно правові акти:

3-10, 15, 39-41, 43-44, 46-52, 57-58

ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ У ВІДНОСИНАХ З НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

Для самостійної роботи студентів за даною темою потрібно проаналізувати велику кількість нормативно-правових актів, які регулюють питання правового статусу суб'єктів відносин з надання адміністративних послуг.

Студентам варто особливу увагу звернути на складові правового статусу особи: правове регулювання, процедуру набуття відповідного статусу (кваліфікаційні вимоги, конкурси тощо), права та обов'язки суб'єктів, повноваження (для публічних осіб), їх відповідальність.

Питання для самопідготовки:

1. Сучасні підходи до сутності та ролі публічної адміністрації.
2. Суб'єкт владних повноважень: поняття, види.
3. «Юридична особа публічного права» та «підприємство, установа, організація»: співвідношення понять.
4. Принципи формування ЦНАП.
5. Загальна характеристика суб'єктів у відносинах з надання адміністративних послуг.
6. Суб'єкти звернення за адміністративною послугою: поняття, види.
7. Права та обов'язки, відповідальність суб'єктів звернення за адміністративною послугою.
7. Суб'єкти надання адміністративних послуг: поняття, види.
8. Права, обов'язки та повноваження суб'єктів надання адміністративних послуг.
9. Види відповідальності за порушення законодавства про адміністративні послуги суб'єктами їх надання.
10. Етика поведінки публічного службовця при наданні послуг.
11. Правовий статус адміністратора (державного адміністратора).
12. Правовий статус центру надання адміністративних послуг (ЦНАП). Види ЦНАП.
13. Типове положення про центр надання адміністративних послуг та його регламент.
14. Публічна адміністрація як суб'єкт надання адміністративних послуг. Вимоги до публічної адміністрації, яка здійснює діяльність з надання адміністративних послуг.

Контрольні питання:

1. Дайте визначення понять:
  - «публічна служба»;
  - «державна служба»,
  - «служба в органах місцевого самоврядування»,
  - «державний реєстратор»,

- «центр надання адміністративних послуг»
- 2. Категорія «публічна особа»: ознаки та сутність.
- 3. Зобразіть схематично види суб'єктів надання адміністративних послуг.
- 4. Які ознаки суб'єктів у відносинах з надання адміністративних послуг?
- 5. Порівняйте загальний та спеціальний правовий статус суб'єктів звернення за адміністративною послугою?
- 6. Чи може бути надана адміністративна послуга іноземцю, особі без громадянства, біженцю?
- 7. Якою стороною (суб'єкт звернення чи суб'єкт надання) у відносинах з надання адміністративних послуг виступатиме фізична особа?
- 8. Якою стороною (суб'єкт звернення чи суб'єкт надання) у відносинах з надання адміністративних послуг виступатиме юридична особа?
- 9. Чи можуть брати участь у відносинах з надання адміністративних послуг представники, посередники, довірителі?
- 10. Що таке «етика»? Які вимоги етичної поведінки публічних службовців є загальноприйнятими?
- 11. Як пов'язані етичні норми з кваліфікаційними характеристиками осіб для зайняття відповідної посади?
- 12. Хто такий адміністратор?
- 13. Які повноваження є у адміністратора?
- 14. Яка типова структура ЦНАП?
- 15. Який регламент роботи ЦНАП?
- 16. Чи може бути створено ЦНАП органами місцевого самоврядування?
- 17. Чи може бути створена ЦНАП органами виконавчої влади?
- 18. Який суб'єкт є власником майна ЦНАП?
- 19. З якого бюджету фінансується діяльність адміністраторів надання адміністративних послуг?

Практичне завдання 3:

Використовуючи єдиний державний портал адміністративних послуг опишіть адміністративну послугу у сфері сільського господарства.

Література та нормативні правові акти:

1, 3-11, 15-24, 35-39, 54-56

ПРОЦЕДУРА НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

Для підготовки самостійних завдань студентам доцільно опрацювати проект процедурного кодексу. Хоча даний нормативний акт так і не був прийнятий, проте містить у собі основи для розуміння поняття адміністративної процедури (яке є теоретичною категорією адміністративного права).

Процедуру надання адміністративних послуг можна визначити як провадження з надання адміністративних послуг, яке буде мати різні підвиди (специфіку здійснення) залежно від виду адміністративної послуги.

Питання для самопідготовки:

1. Порівняльний аналіз понять «адміністративний процес» та «адміністративна процедура».

2. Вимоги до надання адміністративних послуг

3. Стадії адміністративно-процедурної діяльності щодо надання адміністративних послуг.

4. Платні адміністративні послуги та форми оплати за надані адміністративні послуги. Адміністративний збір.

5. Порівняльний аналіз адміністративної процедури та адміністративного процесу. Сутність адміністративно-процедурної діяльності.

6. Проведення з надання адміністративних послуг.

7. Рекомендації Ради Європи № R(87)16 щодо адміністративних процедур, які зачіпають велику кількість осіб.

1. Вимоги щодо якості надання адміністративних послуг.

2. Порядок надання адміністративних послуг.

3. Строки надання адміністративних послуг.

4. Плата за надання адміністративних послуг (адміністративний збір).

5. Організаційне забезпечення надання адміністративних послуг.

6. Фінансове та інше забезпечення надання адміністративних послуг.

7. Види рішень за результатами провадження з надання адміністративних послуг. Адміністративний договір як результат адміністративної послуги.

8. Експертний висновок як результат надання адміністративної послуги.

Контрольні питання:

1. Поясніть суть адміністративно-процедурної діяльності.

2. Назвіть вимоги до процедурної діяльності з надання адміністративних послуг.

3. Відмінність адміністративної процедури та адміністративного процесу (на основі аналізу проекту Процедурного кодексу).

4. Як визначити якість адміністративної послуги?

5. Хто здійснює фінансове забезпечення надання адміністративних послуг?

6. Які стадії провадження з надання адміністративних послуг?

7. Види суб'єктів провадження з надання адміністративних послуг (можна зобразити схематично).

8. Які види провадження з надання адміністративних послуг можна виділити за видами цих послуг?

Практичне завдання 4:

Використовуючи єдиний державний портал адміністративних послуг опишіть адміністративну послугу в сфері природних ресурсів тв. екології.

Література та нормативно правові акти:

6, 16-36, 39-65

КОНСУЛЬТАТИВНІ ПОСЛУГИ ЯК ВИД АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПОСЛУГИ

Для розуміння діяльності щодо надання адміністративних послуг та адміністративних проваджень, які входять до неї варто почати з аналізу сутності консультативних послуг, а саме понять «консультування» та «консультації», їх видів.

Питання для самопідготовки присвячені також і порядку оформлення наданих консультацій, а також розкриттю поняття письмових консультацій (зокрема з офіційним роз'ясненням законодавства).

Питання для самопідготовки:

1. Послідовність дій при наданні консультацій щодо виду та порядку отримання адміністративних послуг.
2. Роль сучасних інформаційних технологій для надання адміністративних послуг.
3. Механізм реалізації права на інформацію про адміністративну послугу. Звернення громадян.
4. Узагальнюючі податкові консультації та їх види.
5. Опишіть процедуру надання консультації щодо отримання адміністративної послуги.
6. Поняття консультування. Види консультацій у відносинах з надання адміністративних послуг.
  1. Порядок надання консультативних послуг.
  2. Етична поведінка працівників органів державної влади та управління при наданні консультацій населенню: український досвід та міжнародні стандарти. Порядок оформлення наданих консультацій з адміністративно-правових питань.
3. Письмові консультації про застосування законодавства (зокрема податкові роз'яснення, тлумачення правових норм, надання правових висновків тощо).
4. Право на інформацію про адміністративні послуги та його реалізація.

Контрольні питання:

1. Що таке консультування?
2. Охарактеризуйте процедуру надання консультації з правових питань.
3. Яка юридична сила письмової податкової консультації?
4. Назвіть види консультацій у системі адміністративних послуг.
5. Яка інформація надається про адміністративну послугу?
6. Що таке право на інформацію?
7. Охарактеризуйте модель надання адміністративних послуг в Україні.
8. Роль консультування в провадженні щодо надання адміністративних послуг.

Практичне завдання 5:

Використовуючи єдиний державний портал адміністративних послуг опишіть адміністративну послугу в сфері захисту та безпеки

Література та нормативно правові акти:

3-10, 19, 39, 58-65

РЕЄСТРАЦІЙНІ ПОСЛУГИ ЯК ВИД АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ. РЕЄСТРАЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Для самопідготовки доцільно звернути увагу на нормативно правову базу та особливості реєстраційного провадження залежно від предмета реєстрації. Слід виділити загальні стадії цього виду провадження та знати їх характеристику, вміти характеризувати різні види реєстрацій за стадіями провадження, знати види реєстраційних документів та порядок і умови їх отримання.

Питання для самопідготовки:

1. Поняття та види реєстрів. Реєстраційні послуги.
2. Види та загальний порядок здійснення реєстрації.
  - 2.1 Порядок та умови реєстрації актів цивільного стану.
  - 2.2. Реєстрація транспортних засобів.
  - 2.3. Реєстрація речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень.
  - 2.4. Реєстрація підприємств, установ та організацій, фізичних осіб – підприємців.
  - 2.5. Державна реєстрація змін до установчих документів юридичної особи.
  - 2.6. Реєстрація платників податків.
3. Реєстраційне провадження. Види реєстраційних проваджень.
4. Стадії реєстраційного провадження та їх характеристика.
5. Реєстраційна діяльність як складова управлінської діяльності.
  6. Сутність та призначення реєстрів.

Контрольні питання:

5. Що таке реєстр?
6. Що таке адміністративне провадження? Які його стадії?
7. Як поділяються адміністративні провадження за формою їх здійснення?
8. В чому відмінність реєстраційного провадження та дозвільного провадження?
9. Який порядок реєстрації транспортних засобів?
10. Які види адміністративних послуг пов'язані з реєстраційною діяльністю?
11. Характеристика реєстраційного провадження.
12. Якими способами можна отримати інформацію з реєстрів?

Практичне завдання 6:

Використовуючи єдиний державний портал адміністративних послуг опишіть адміністративну послугу у сфері реєстрації.

Література та нормативно правові акти:

6-11, 33, 39, 41-42, 46-48, 54, 58, 60

ДОЗВІЛЬНІ ПОСЛУГИ ТА ДОЗВІЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Дозвільна діяльність є однією з поширених видів діяльності публічних органів влади та управління, тому студентам для вивчення даної теми необхідно звернути увагу на основні категорії (терміни), зокрема: дозвіл (та

його види), погодження, рішення, сертифікат відповідності, узгодження, дозвільне провадження тощо.

Студенти повинні вміти аналізувати стадії дозвільного провадження, знати органи державної влади та управління, які видають той чи інший (конкретний) дозвільний документ.

Питання для самопідготовки:

1. Суб'єкти дозвільного провадження.
2. Правове регулювання дозвільної діяльності
3. Дозвіл як організаційно-управлінський документ.
4. Види документів дозвільного характеру: дозвіл, експлуатаційний дозвіл, погодження, рішення, сертифікат відповідності, узгодження маршруту тощо.
5. Поняття та сутність дозвільного провадження, стадії та ознаки даного виду провадження.
6. Характеристика стадій дозвільного провадження (загальні риси та специфічні ознаки – залежно від характеру дозвільних відносин та предмету діяльності).

Контрольні питання:

1. Що таке дозвільна діяльність?
2. Що таке дозвільне провадження?
3. Що таке дозвільна система?
4. Назвіть види дозволів, які видаються обласними управліннями архітектури і містобудування.
5. Призначення дозвільної системи.
6. Стадії дозвільного провадження.

Практичне завдання 7:

Використовуючи єдиний державний портал адміністративних послуг опишіть адміністративну послугу яка стосується отримання дублікату ліцензії (наприклад на алкогольні напої, тютюнові вироби).

Література та нормативно правові акти:

10-17. 37, 39-40, 64-65

ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ МУНІЦИПАЛЬНИХ ПОСЛУГ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Дана тема за своїм змістом та обсягом питань є науковою та відображає міжнародну та загальнодержавну політику в сфері надання адміністративних послуг, тому студентам для успішного її засвоєння потрібно опрацювати як міжнародні нормативно-правові акти так і вітчизняне законодавство, зробити їх порівняльний аналіз та здійснити характеристику шляхів подальшого вдосконалення сфери надання публічних адміністративних послуг.

Питання для самопідготовки:

1. Система публічних послуг в країнах Європи (характеристика на прикладі декількох країн).

2. Можливості вдосконалення законодавства про надання адміністративних послуг.

Контрольні питання:

1. Реформа публічної служби та її вплив на механізм надання адміністративних послуг в Україні.
2. Міжнародні стандарти публічної служби.

Література та нормативно правові акти:

1-4, 7-12, 49, 54, 58-59

ЛІТЕРАТУРА ТА НОРМАТИВНО ПРАВОВІ АКТИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Література:

1. Адміністративне право України: Підручник / за заг ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В.В. Зуй – Х.: Право, 2013. – 656 с.
2. Науково-практичний коментар до Закону України «Про адміністративні послуги» / За заг. ред. В.П.Тимощука. – К.: ФОП Москаленко О.М., 2013. – 392 с.
3. Загальне адміністративне право : підручник / [Гриценко І.С., Мельник Р.С., Пухтецька А.А. та інші]; за заг. ред. І.С. Гриценко. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 568 с.
4. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / Автор-упорядник В.П.Тимошук. — К.: Факт, 2003. — 496 с.
5. Петровська І.І. Адміністративні послуги як правова категорія / І.І. Петровська // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Юридична наука: нові ідеї та концепції» 26-27 жовтня 2012. – С. 50-51
6. Адміністративні послуги: Посібник / [В. Тимошук]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія-А», 2012. – 104 с.
7. Кузьменко О.В., Гуржій Т.О. Адміністративно-процесуальне право України: Підручник / За ред. О.В. Кузьменко. – К.: Атіка, 2008. – 416 с.
8. Безверхнюк Т.М. Європейські стандарти врядування на регіональному рівні : монографія / Т.М. Безверхнюк, С.Є. Саханенко, Е. Х. Топалова. – Одеса. : Вид-во ОРІДУ НАДУ. 2008. – 326 с.
9. Демський Е. Адміністративні послуги: поняття, ознаки та питання правового регулювання // Вісник Прокуратури. – 2010. – №7(109). – с.79-92
10. Соловйов В. Надання управлінських послуг населенню: український та європейський досвід // Вісник державної служби України. – 2010. – №4. – С. 29-33
11. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / Автор-упорядник В.П.Тимошук. — К.: Факт, 2003. — 496 с.
12. Блок Питер. Безупречный консалтинг / Питер Блок ; пер. с англ. – [2-е изд.].– СПб.: Питер, 2007. – 304 с.
13. Верба В.А. Організація консалтингової діяльності / В.А.Верба, Т.І. Решетняк.– К. : КНЕУ, 2000. – 244 с.
14. Козаченко С. В. Консалтинг у сучасній ринковій економіці / С. В. Козаченко, В.Е.Новицький, О.С.Довгий / Інст. міжнар. економіки і міжнар. відносин НАН України. – К. : Арістей, 2006. – 380 с.
15. Скакун О.Ф Теорія держави і права (глава 21. Тлумачення норм права): Підручник. – Харків: Консум, 2001. – 656 с.

16. Рач В., Репецька Т., Зварич М. Операціональне визначення терміна «адміністративні послуги» // Вісник державної служби України. – 2010. – №4. – С. 15-20

17. Центр надання адміністративних послуг в Івано-Франківську: принципи, механізми, поради. – Івано-Франківськ : ПП Володимир Слюзар; ГО «Агентство з розвитку приватної ініціативи». – 2011. – 32 с.

18. Петровська І. І. До питання реалізації стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» у сфері публічного контролю /Ірина Ігорівна Петровська // Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Серія Право. – Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, 2016. – Вип. 2 (14). – С.84-90

19. Корупційні ризики надання адміністративних послуг та контрольно-наглядової діяльності в Україні / [Ігор Коліушко, Віктор Тимошук, Олександр Банчук та ін.; Ірина Бекешкіна]; Центр політико-правових реформ, Фонд «демократичні ініціативи». – К., ФОП Москаленко О.М., 2009. – 196 с.

20. Коліушко І., Тимошук В. Глава 17 «Надання адміністративних послуг» Розділу VII / Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах: Т. 1. Загальна частина / Ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова) та ін. – К.: Вид-во «Юридична думка», 2007. – С. 300–309.

21. Тимошук В., Кірмач А. Оцінка якості адміністративних послуг – К.: Факт, 2005. – 88 с.

22. Коломоець Т. Громадський контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування як суб'єктів адміністративного права України: пріоритети дослідження та вдосконалення правових засад // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 5. – С. 3-6

23. Єдиний державний портал адміністративних послуг // Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://poslugy.gov.ua/>

24. Рекомендація №(87) 16 км д-ч стосовно адміністративних процедур, які впливають на права великої кількості осіб // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.wikipage.com.ua/1x293f.html>

25. Коліушко І., Тимошук В. Надання адміністративних послуг – важливий напрям демократизації державного управління, Організаційно-правові проблеми розвитку системи надання адміністративних послуг (у співавторстві) // Демократичні засади державного управління та адміністративне право: Монографія / [Кол. авт.: Шемшученко Ю.С., Авер'янов В.Б., Андрійко О.Ф., Кресіна І.О., Нагребельний В.П. та ін.]; за заг. ред. д.ю.н. В.Б. Авер'янова. – К.: Вид-во Юридична думка», 2010. – С. 178–198.

26. Тимошук В. Діяльність публічної адміністрації з надання адміністративних послуг // Публічна адміністрація в Україні: становлення та розвиток: монографія / за заг. ред. А.В. Толстоухова, Н. Р. Нижник, Н. Т. Гончарук. – Д.: Монолит, 2010. – С. 164–186.

27. Демський Е. Ф. Адміністративно-процесуальне право України: навч. пос. / Е.Ф. Демський. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 496с.

28. Кузнєцова Н. Громадянське суспільство, держава, приватне право: проблеми співвідношення та взаємодії / Н. Кузнєцова // Право України. – №3 – 2014. – С.63-70

29. Рач В., Репецька Т., Зварич М. Операціональне визначення терміна «адміністративні послуги» // Вісник державної служби України. – 2010. – №4. – С. 15-20

30. Коломоєц Т. Управлінські послуги в контексті взаємодії особи й органів місцевої влади в Україні : концептуальний і нормативний аспекти // Актуальні проблеми державного управління. Збірн. наук. праць Редкол. С.М. Серьогін та ін. – Дніпропетровськ. – 2002. – Вип. 1(7). – С. 180

31. Bovaird T. Public Management and Governance / Tony Bovaird, Elke Loffer (eds). – London : Taylor&Francis Group, 2003. – 255 p.

32. Torres L. Changes in Public Service Delivery in the EU Countries / Lourdes Torres, Vicente Pina // Public Money & Management. – 2002. – Oct.-Dec. – P. 41-48

Нормативно-правові акти:

33. Конституція України: Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 3. - Ст. 141.

34. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2013. – № 32. – ст.409

35. Про соціальні послуги : Закон України від 19.06.2003 № 966-IV // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/966-15>

36. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2664-14>

37. Про затвердження Порядку ведення Реєстру адміністративних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.01.2013 № 57 // Електронний ресурс. – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/57-2013-%D0%BF>

38. Про затвердження вимог до підготовки технологічної картки адміністративної послуги: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 січня 2013 р. № 44 Київ // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/44-2013-%D0%BF>

39. Про затвердження Порядку інтеграції інформаційних систем державних органів та органів місцевого самоврядування до Єдиного державного порталу адміністративних послуг: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.09.2016 № 1501/248 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1315-16/paran14#n14>

40. Про затвердження Примірного положення про центр надання адміністративних послуг : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.02.2013 № 118 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/118-2013-%D0%BF/paran8#n8>

41. Про затвердження Примірного регламенту центру надання адміністративних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.2013 № 588 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/588-2013-%D0%BF/ed20141014/print1443715754770107>

42. Узагальнюючі податкові консультації // Електронний ресурс. – режим доступу: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/podatkovye-zakonodavstvo/uzagalnyuyuchi-podatkovy-konsultatsii/>

43. Про затвердження Порядку забезпечення надання територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, консультацій особам з питань організації та провадження підприємницької діяльності: Наказ Міністерства соціальної політики України від 21.02.2013 № 74 // Електронний ресурс. – режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0408-13>

44. Положення про дозвільну систему / затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 р. № 576 // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/576-92-%D0%BF>

45. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності : Закон України від 06.09.2005 № 2806-IV // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2806-15>

46. Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії: Закон України від 11 січня 2000 р. // ВВР. — 2000. — № 9. -Ст. 68.

47. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися органами та підрозділами Міністерства внутрішніх справ: Постанова КМУ від 4 червня 2007 р. N 795 // Електронний ресурс. – режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/795-2007-%D0%BF>

48. Про затвердження Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України Наказ МВС України від 03.11.2015 № 1343 // Електронний ресурс. – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15>

49. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII // Електронний ресурс. – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>

50. Деякі питання надання адміністративних послуг, видачі документів дозвільного характеру: Постанова КМУ від 1 липня 2009 р. N 724 // Електронний ресурс. – режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/724-2009-%D0%BF>

51. Концепція розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади; Схвалено Розпорядженням Кабінету Міністрів

України від 15 лютого 2006 р. № 90-р // Офіційний вісник України від 01.03.2006. – 2006. – № 7. – С. 167. – Ст. 376.

52. Цивільний кодекс України від від 16.01.2003 № 435-IV // Електронний ресурс. – режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

53. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради (надалі – ВВР) -1984. — Додаток до № 51. — Ст.1122 (з наст. змінами) // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

54. Кодекс адміністративного судочинства України (КАСУ). — Х.: ПП «ІГВІН», 2005. — 128 с.; редакція від 11.08.2013 // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>

55. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. / Верховна Рада України // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

56. Податковий кодекс від 2.12.2010 р. / Верховна Рада України // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

57. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 № 2493-III // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>

58. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів : Закон України від 02.06.2016 № 1403-VIII // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1403-19/paran506#n506>

59. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. // ВВР. - 1999. - № 20-21. - Ст. 190.

60. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 березня 1997 р. // ВВР. - 1997. - № 24. - Ст. 170.

61. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 р. // ВВР. — 1996. — № 47. - Ст. 256.

62. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/889-19>

63. Про врегулювання відносин, пов'язаних зі статусом державного реєстратора: Наказ Мін'юсту України від 29.12.2015 № 2790/5 // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1667-15>

64. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 № 1952-IV // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1952-15>

65. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців: Закон України від 15 травня 2003 р. // ВВР. -2003. - № 31-32. - Ст. 263.

66. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.2010 № 2398-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2398-17>

67. Про затвердження Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів : Кабінет Міністрів України; Постанова, Правила від 07.09.1998 № 1388 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1388-98-%D0%BF>

68. Про заходи щодо упорядкування адміністративних послуг: Постанова КМУ від 17 липня 2009 р. №737 // Електронний ресурс. – режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/737-2009-%D0%BF>

69. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996 р. № 9 // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. - 2004. - № 11. - С. 20.

70. Про затвердження Інструкції з діловодства за зверненням громадян в органах державної влади і місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, в засобах масової інформації: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 р. № 348 // ОВУ. — 1997. — № 16. — Ст. 86-89.

КОРОТКИЙ ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Послуга (service)	-	<p>1) дія або діяльність когось на користь іншої особи;</p> <p>2) будь-яка діяльність, що являє собою благо, що його одна сторона може запропонувати іншій. Особливістю послуги є збіг у часі та в просторі процесів виробництва, реалізації і споживання її споживної вартості.</p>
Публічна адміністрація	-	це певним чином побудована система органів державної виконавчої влади та виконавчих органів місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації та інші суб'єкти, наділені адміністративно-управлінськими функціями, які діють з метою забезпечення як інтересів держави, так і інтересів суспільства в цілому.
Державні послуги	-	вид послуг, що надаються органами державної влади (насамперед виконавчої) та державними підприємствами, установами й організаціями.
Муніципальні послуги	-	Вид послуг, які надаються органами місцевого самоврядування та комунальними (муніципальними) підприємствами, установами і організаціями.
Публічні послуги	-	це державні і муніципальні послуги.
Адміністративна послуга	-	результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону.
Суб'єкт звернення	-	фізична особа, юридична особа, яка звертається за отриманням адміністративних послуг.
Суб'єкт надання адміністративної послуги	-	орган виконавчої влади, інший державний орган, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, їх посадові особи, уповноважені відповідно до

	-	закону надавати адміністративні послуги.
Управлінські послуги	-	послуги, що надаються органами управління
Реєстр	-	упорядкована інформаційна система або спеціалізована база даних.
Електронний реєстр	-	різновид реєстру, створений за допомогою електронних засобів/техніки для оперативної роботи з ним.
Адміністративна процедура	-	це юридично значима та законодавчо закріплена частина адміністративного процесу, яка являє собою окрему процесуальну дію, що здійснюється за певним порядком та у визначеній послідовності та спрямована на досягнення певного правового результату.
Адміністративний процес	-	вид юридичного процесу, мета якого визначається комплексом відповідних завдань, розв'язання яких дозволяє досягти поставленої мети у сфері адміністративної діяльності. <i>(Термін «адміністративна діяльність» у сучасній науковій літературі вживається у децю відмінних значеннях, але переважно ототожнюється з терміном «державне управління»).</i>
Етика	-	(лат. ethica, від грец. ἦθος — звичай) норми поведінки, сукупність моральних правил певної суспільної чи професійної групи.
Консультування	-	професійна діяльність організацій і приватних осіб, спрямована на надання їхнім клієнтам незалежних консультацій (порад) без безпосереднього втручання в діяльність з перетворення зазначених порад у життя.
Управлінське консультування	-	професійна діяльність організацій і приватних осіб, спрямована на надання їх клієнтам незалежних консультацій (порад) з вирішення управлінських і організаційних проблем у сфері економіки, бізнесу, підприємництва без безпосереднього втручання в діяльність з перетворення зазначених порад у життя.
Реєстраційне провадження	-	це регламентована адміністративно-процесуальними нормами діяльність уповноважених органів публічної адміністрації, в ході якої вирішуються питання про офіційне визнання законності правових актів; законності

		дій юридичних та фізичних осіб; наділення суб'єктів права відповідними правами або обов'язками, а також про облік та фіксацію юридичних фактів шляхом закріплення їх у реєстраційних документах.
Дозвільна система	-	це особливий порядок виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, обліку і використання об'єктів матеріального світу; доступу до інформації, користування нею та її поширення; в'їзду в Україну, виїзду з неї та пересування її територією; організації і функціонування окремих підприємств та закладів, а також здійснення будь-якої іншої діяльності, що передбачає обов'язкову наявність дозволу.
Дозвільне провадження	-	регламентована адміністративно-процесуальними нормами діяльність органів публічної адміністрації, в ході якої вирішуються питання про забезпечення реалізації прав фізичних та юридичних осіб на виконання певних дій або зайняття певними видами діяльності шляхом надання їм відповідного дозволу.
Дозвіл	-	це документ державного зразка, якій надає право на виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, обліку і використання об'єктів матеріального світу; доступу до інформації, користування нею та її поширення; в'їзду в Україну, виїзду з неї та пересування її територією; організації і функціонування окремих підприємств та закладів, а також здійснення будь-якої іншої діяльності.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Семінарські заняття	
Тема №1	6
Тема №2	8
Тема №3	10
Тема №4	14
Тема №5	16
Тема №6	18
Тема №7	21
Тема №8	23
Самостійна робота студентів	27
Література та нормативно-правові акти для самостійної роботи	32
КОРОТКИЙ ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК	38